

[Avaleht](#) > ... > [Perekonnaasjad Ja Pärimine](#) > [Abielu Lahutamine Ja Kooselu Lõpetamine](#) > Austria

Abielu lahutamine ja kooselu lõpetamine

Sisu koostaja:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Millistel tingimustel abielu lahutatakse?

Austria õiguse kohaselt on olemas kolme liiki abielulahutust: abielu lahutamine süü alusel, abielu lahutamine pärast vähemalt kolmeaastast lahuselu ja abielu lahutamine kokkuleppe alusel.

Üks abikaasa võib esitada avalduse abielu lahutamiseks, kui abielusuhted on teise abikaasa tõsise abielulise eksimuse või autu või moraalitu käitumise tõttu lõppenud nii pöördumatult, et abielusuhte taastamist ei saa eeldada.

Kui paar on elanud lahus kolm aastat, võib kumbki abikaasa esitada avalduse abielu lahutamiseks selle alusel, et abielusuhted on pöördumatult lõppenud.

Kui abielulist kooselu ei ole olnud vähemalt kuus kuud, mõlema abikaasa arvates on abielusuhted pöördumatult lõppenud ja mõlemad abikaasad nõustuvad lahutusega, võivad nad esitada ühisavalduse abielu lahutamiseks.

2 Millistel alustel abielu lahutatakse?

Abielu lahutamise peamine põhjus on asjaolu, et abielusuhted on pöördumatult lõppenud. Abielu lõppemise võib olla põhjustanud ühe abikaasa tõsine abieluline eksimus, eelkõige juhul, kui üks abikaasa on abielu rikkunud või on teise abikaasa vastu kasutanud füüsilist vägivalda või tekitanud teisele abikaasale raskeid emotsionaalseid kannatusi. Teine abikaasa võib esitada avalduse abielu lahutamiseks isegi juhul, kui abikaasa sellist käitumist ei saa käsitada abielulise eksimuseks, sest selle on tinginud psüühika- või mõni muu võrreldav häire, kuid kui abielu on sellegipoolest lõppenud sellisel määral, et abielusuhte taastamist ei saa eeldada, või kui üks abikaasadest põeb väga nakkavat või eemaletõukavat haigust. Kõigil sellistel juhtudel peab abielu lahutamist taotlev abikaasa väidetavaid aluseid tõendama. Juhul kui abikaasad on lahus elanud kolm aastat, ei ole vaja abielulist eksimust tõendada või kindlaks teha.

3 Millised on abielu lahutamise õiguslikud tagajärjed seoses

3.1 abikaasadevaheliste isiklike suhetega (nt perekonnanimi)

Üldjuhul jääb mõlemale abikaasale alles see perekonnanimi, mida nad abielu ajal kasutasid. Kui üks abikaasadest võttis abielludes teise abikaasa perekonnanime, võib ta oma eelmise nime tagasi võtta.

3.2 vara jagamisega abikaasade vahel

Põhimõtteliselt võivad abikaasad leppida kokku vara jagamises vastavalt oma soovile. Seda võib teha vastastikuse loobumise kaudu (see tähendab, et pärast abielu lahutamist säilib abielu ajal kehtinud varalahusus), mis tahes sellise ühisvara jagamise kaudu, mis on soetatud lepingu alusel, ning vara ühelt abikaasalt teisele üleandmise kaudu.

Kui abikaasad ei ole varaga seoses kokkuleppele jõudnud, võib kumbki neist taotleda teatava abikaasade ühisomandis oleva vara kohtulikku jagamist. Abikaasade vahel jagatakse abieluvara ja abielu jooksul kogutud säästud. Abieluvara hulka arvatakse abikaasade ühine eluase ja sisustusesemed ning muud asjad, mida mõlemad abikaasad kasutasid abielu ajal realselt oma igapäevases elus. Abielu ajal kogutud säästud on kõik varad, mille abikaasad kogusid abielupaarina koos elamise ajal.

Jagamisele ei kuulu kogu selline vara, mille abikaasad töid abiellu kaasa või pärisid või mille kinkis neile kolmas isik. Samuti ei kuulu jagamisele see vara, mida üks abikaasast kasutas üksi isiklikul otstarbel või oma ametialases tegevuses (sealhulgas äriühingud ning osakud ja aktsiad), välja arvatud juhul, kui selline vara koosnes pelgalt investeringutest.

Kohus peab vara jagama õiglaselt, võttes nõuetekohaselt arvesse kõiki asjaolusid, pöörates seejuures erilist tähelepanu sellele, kui oluline ja kui suur oli kummagi abikaasa panus abieluvara loomisse ja abielu ajal säästude kogumisse, ning võttes arvesse laste heaolu. Panusena käsitatakse elatise maksmist, abistamist sissetuleku teenimisel, ühise majapidamise korraldamist ning mõlema abikaasa panust laste kasvatamisel ja nende eest hoolitsemisel, samuti mis tahes muud abikaasa osutatud abi.

3.3 abikaasade alaealiste lastega

Pärast seda, kui 1. juulil 2001 jõustus laste õigusi käsitlevate õigusnormide muutmise seadus (*Kindschaftsrechts-Änderungsgesetz 2001*), on lahus elavatel vanematel ulatuslikud võimalused sõlmida omavahel kokkuleppeid hooldusõiguse kohta. Abielu lahutamise korral säilitavad abikaasad tavaliselt alaealiste laste suhtes ühise hooldusõiguse. Kui vanemad soovivad aga säilitada täieliku ühise hooldusõiguse, nagu neil oli abielu ajal, peavad nad mõistliku aja jooksul esitama kohtule kokkuleppe lapse peamise elukoha kohta. Vanemad võivad samuti sõlmida kohtuliku kokkuleppe, mille kohaselt on ühel vanemal ainuhooldusõigus või on ühel vanemal hooldusõigus ainult teatavates küsimustes.

Alates laste õigusi ja nimesid käsitlevate õigusnormide muutmise seaduse (*Kindschafts- und Namensrechts-Änderungsgesetz 2013*) vastuvõtmisest 2013. aastal võib kohus anda vanematele ühise hooldusõiguse ühe või mõlema vanema vastuseisust olenemata, kui kohus leiab, et ühine hooldusõigus on lapse huvides. Sellisel juhul peavad vanemad kokku leppima, kumma vanemaga laps koos elab. Kui ühine hooldusõigus ei ole lapse huvides, peab kohus tegema otsuse, kummale vanemale anda ainuhooldusõigus.

3.4 abikaasa ülalpidamise kohustusega?

See abikaasa, kes vastutab üksi või peamiselt abielu lõppemise eest, peab maksma teisele abikaasale elatist, mis on piisav abikaasa elustiili säilitamiseks, kui selle teise abikaasa varadelt laekuv või tööga teenitav sissetulek, mida võib asjaolusid arvesse võttes mõistlikul määral eeldada, ei ole piisav. Kui süü abielu lõppemise eest lasub mõlemal abikaasal ja ühe abikaasa süüd ei saa pidada suuremaks teise abikaasa süüst, siis võidakse sellele abikaasale, kes ei suuda ennast ise üleval pidada, määrata ülalpidamistoetus, kui see on õiglane teise abikaasa vajadusi, vara ja sissetulekut silmas pidades. Igasugune selline kohustus võib olla tähtajaline. Kui abielu lahutatakse vastastikusel kokkuleppel, võivad abikaasad vabalt kokku leppida selles, kas üks abikaasa peab teisele elatist maksma, või nad võivad mis tahes elatishoovetest loobuda.

4 Mida tähendab õigusmõiste „lahuselu” igapäevaelus?

Sellist võimalust ei ole Austria õigusega ette nähtud.

5 Millised on lahuselu eeltingimused?

Vt vastus 4. küsimusele.

6 Millised on lahuselu õiguslikud tagajärjed?

Vt vastus 4. küsimusele.

7 Mida tähendab mõiste „abielu kehtetuks tunnistamine” igapäevaelus?

Austria abieluõiguses on sätestatud abielu tühisuse (*Ehenichtigkeit*) mõiste. Abielu on tühine, kui see ei olnud sõlmitud nõuetekohases vormis, kui üks abikaasadest ei olnud abielu sõlmimise ajal õigus- ja teovõimeline, oli teadvusetu või ajutiselt otsustusvõimetu, või kui abielu sõlmiti üksnes või eeskätt eesmärgiga, et üks abikaasa saaks võtta teise abikaasa perekonnanime või omandada sama kodakondsuse ilma mingi kavatsuseta luua abielusuhteid. Abielu on tühine ka siis, kui abielu sõlmimise ajal elas üks abikaasadest seaduslikus abielus kolmanda isikuga või kui abielu sõlmiti õigusvastaselt veresugulaste vahel.

Kohtuotsusega võib abielu kehtetuks tunnistada juhul, kui abielu sõlmimise ajal oli ühe abikaasa õigus- ja teovõime piiratud ja tema seadusjärgne esindaja ei andnud nõusolekut abielu sõlmimiseks, kui üks abikaasadest ei olnud teadlik abielu sõlmimise faktist või oli sellest teadlik, kuid ei soovinud vältida oma nõusolekut abielu sõlmimiseks, kui ühel abikaasadest ei olnud õigeid andmeid teise abikaasa isiku kohta, kui ühel abikaasadest ei olnud õigeid andmeid teise abikaasaga seotud mis tahes asjaolude kohta, mis oleks andnud alust abielu sõlmimata jätmiseks, kui ta oleks olukorrast teadlik olnud ja saanud abielu sõlmimise tagajärgi nõuetekohaselt hinnata, või kui ühte abikaasat sunniti abiellu astuma oluliste faktide pahatahtliku varjamise või õigusvastase sunni (ähvardamise) teel.

8 Millised on abielu kehtetuks tunnistamise eeltingimused?

Vt vastus 7. küsimusele.

9 Millised on abielu kehtetuks tunnistamise õiguslikud tagajärjed?

Kui abielu tunnistatakse kehtetuks (tühiseks), siis käsitatakse sellist abielu nii, nagu seda poleks kunagi sõlmitud. Kui ainult üks abikaasadest oli abielu sõlmimise ajal teadlik abielu tühisusest, lähtutakse abikaasade varaga seotud olukorra lahendamisel nendest sätetest, mida kohaldatakse abielulahutuse korral. Abielust sündinud lapsi käsitatakse seaduslikena isegi pärast abielu kehtetuks tunnistamist.

10 Kas abielulahutusega seotud küsimusi on võimalik lahendada kohtuväliselt?

Abielu saab lahutada või kehtetuks tunnistada ainult kohus, kuid abielu lahutamise seotud probleeme saab lahendada ka kohtuväliselt (näiteks lepituse teel).

11 Kuhu tuleb esitada abielu lahutamise, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise avaldus? Millised on avalduse vorminõuded ja millised dokumendid tuleb lisada?

Vaidlused, mis on seotud abielu lahutamise või kehtetuks tunnistamisega või abielu olemasolu või puudumisega, kuuluvad esimese astme kohtute (*Bezirksgerichte*) pädevusse. Sellised vaidlused kuuluvad selle esimese astme kohtu ainupädevusse, kelle tööpiirkonnas asub või asus viimati abikaasade ühine harilik viibimiskoht. Kui avalduse esitamise ajal ei olnud kummagi abikaasa harilik viibimiskoht selles kohturingkonnas või kui neil puudus ühine harilik viibimiskoht Austrias, on ainupädevus sellel esimese astme kohtul, kelle tööpiirkonnas asub kostja harilik viibimiskoht, või – kui kostjal puudub harilik viibimiskoht Austrias – sellel esimese astme kohtul, kelle tööpiirkonnas asub avalduse esitanud abikaasa harilik viibimiskoht, või sellise viibimiskoha puudumisel Viini kesklinna esimese astme kohus (*Bezirksgericht Innere Stadt Wien*). Sellised vaidlused kuuluvad Austria kohtute siseriiklikku pädevusse, kui üks abikaasadest on Austria kodanik, kui kostja või – juhul kui tegemist on abikaasade ühise avaldusega abielu kehtetuks tunnistamiseks – vähemalt ühe abikaasa alaline elukoht on Austrias või kui avalduse esitaja alaline elukoht on Austrias ja kui kas mõlema abikaasa viimane ühine alaline elukoht oli Austrias või kui avalduse esitaja on kodakondsuseta isik või oli abielu sõlmimise ajal Austria kodanik. Kuigi tegemist on erandliku kohtualluvusega, võidakse kokku leppida ka mõnes teises kohtualluvuses.

Abielu lahutamise avaldused peavad vastama avaldustele kehtestatud üldistele vorminõuetele. Abielu vastastikusel kokkuleppel lahutamise avaldusele, mille kohta tehakse otsus hagita menetluse raames, peavad

alla kirjutama mõlemad abikaasad. Alati tuleb avaldusele lisada abielutunnistus. Samuti on soovitatav lisada mis tahes muud avaldust toetavad dokumendid.

12 Kas menetluskulude katteks on võimalik saada menetlusabi?

Abielulahutuse asjades on võimalik taotleda menetlusabi kooskõlas menetlusabi käsitlevate üldnormidega (vt teabeleht „[Õigusabi - Austria](#)“). Lahutusmenetluste korral kehtib suhteline nõue kasutada advokaadi abi. See tähendab, et kui pool ei soovi isiklikult kohtusse ilmuda, võib teda esindada ainult advokaat.

13 Kas abielulahutuse, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise otsuse saab edasi kaevata?

Esimese astme kohtu sellise otsuse peale, mis käsitleb abielu lahutamist või kehtetuks tunnistamist või abielu olemasolu või puudumist, saab esitada apellatsiooni asjakohasele kõrgema astme kohtule, s.t liidumaa kohtule (*Landesgericht*), mis toimib pädeva esimese astme kohtu suhtes teise astme kohtuna.

Apellatsioonikohtu otsuseid saab vaidlustada üksnes õigusküsimustes, kui otsuse tegemisel on tuginetud sellise materiaaloiguse või menetlusõiguse küsimusega seoses antud vastusele, mis on oluline õigusliku järjepidevuse või õiguskindluse säilitamise või õiguse edasiarendamise seisukohast, näiteks kui apellatsioonikohtu otsus kaldub kõrvale ülemkohtu kohtupraktikast või kui selline kohtupraktika puudub või ei ole järjepidev.

14 Milline on abielulahutuse, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise õigusliku tunnustuse taotlemise kord selles liikmesriigis, kui otsuse on teinud mõne teise liikmesriigi kohus?

Selliseid lahendeid (v.a Taanis tehtud lahendid) tunnustatakse Austrias nõukogu 25. juuni 2019. aasta määruse (EL) 2019/1111 (mis käsitleb kohtualluvust, abieluasjade ja vanemliku vastutusega seotud kohtuasjades tehtud lahendite tunnustamist ja täitmist ning rahvusvahelisi lapserõõve, ELT L 178, 2.7.2019, lk 1) (edaspidi „Brüsseli IIb määrus“) alusel automaatselt, ilma et neid tuleks erimenetluse teel tunnustada. Brüsseli IIb määrust kohaldatakse *ratione temporis* pärast 31. juulit 2022 algatatud menetluste ning pärast seda kuupäeva koostatud ametlike dokumentide ja sõlmitud kohtulike kokkulepete suhtes. Enne seda kuupäeva algatatud menetlusi reguleeritakse eelkõige Brüsseli IIb määrusele eelnenud määrusega (EÜ) nr 2201/2003 (Brüsseli IIa määrus), ehkki ka selle määruse alusel sai kõnealustes asjades tehtud lahendeid tunnustada ilma erimenetluseta. Taanis tehtud lahendid vajavad üldjuhul endiselt eraldi tunnustamist.

15 Millisesse kohtusse peaksin pöörduma, kui soovin vaidlustada abielulahutuse, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise otsuse tunnustamist, kui otsuse on teinud mõne teise liikmesriigi kohus? Milline on menetluse kord eespool nimetatud juhtudel?

Avaldus teise riigi kohtus abielulahutuse küsimuses tehtud lahendi vaidlustamiseks tuleb esitada sellele esimese astme kohtule, kelle tööpiirkonnas asub poolte ühine harilik viibimiskoht või kelle tööpiirkonnas see viimasena asus. Kui kummagi abikaasa harilik viibimiskoht ei ole selles kohturingkonnas või kui neil ei ole Austrias ühist harilikku viibimiskohta olnud, on pädevus sellel esimese astme kohtul, kelle tööpiirkonnas asub kostja harilik viibimiskoht, või – kui kostjal puudub Austrias harilik viibimiskoht – sellel esimese astme kohtul, kelle tööpiirkonnas asub avalduse esitaja harilik viibimiskoht, või sellise viibimiskoha puudumise korral Viini kesklinna esimese astme kohus (Austria kohtualluvuse seaduse (*Jurisdiktionsnorm*) § 76).

Menetlust toimetatakse Austria hagita menetluste seaduse (*Außerstreitgesetz*) alusel. Avalduse esitaja peab Brüsseli IIb määruse artikli 31 kohaselt esitama kohtule nii otsuse koopia kui ka päritoluliikmesriigi pädeva kohtu või pädeva asutuse poolt artikli 36 kohaselt väljastatud tõendi.

16 Millise riigi õigust lahutusmenetluses kohaldatakse, kui abikaasad ei ela selles liikmesriigis või on eri riikide kodanikud?

Õigus, mida kohaldatakse abielulahutuse suhtes sellistes asjades, mis on seotud mõne muu riigi õigusega, määratakse kindlaks vastavalt nõukogu 20. detsembri 2010. aasta määrusele (EL) nr 1259/2010 tõhustatud koostöö rakendamise kohta abielulahutuse ja lahusele suhtes kohaldatava õiguse valdkonnas (ELT L 343, 29.12.2010, lk 10) (edaspidi „Rooma III määrus“). Rooma III määruse kollisiooninormid on üldiselt kohaldatavad, s.t need kehtivad ka juhul kui kohaldatav õigus ei ole mõne tõhustatud koostöös osaleva liikmesriigi õigus.

See veebileht on osa portaalist „[Teie Euroopa](#)“.

Sooviksime teilt [tagasisidet](#) selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

■ Viimati uuendatud: 12/12/2024

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.